

تحلیل و بررسی جغرافیایی جرم و بزهکاری در کاربری‌های شهری
(مطالعه موردی: شهر ربا کریم)
عباس ارغان¹

تاریخ دریافت:
1394/12/01
تاریخ پذیرش:
1395/03/05

از صفحه 111 تا 138

پژوهشنامه جغرافیای انتظاری
سال چهارم، شماره چهاردهم، تابستان 1395

چکیده

امروزه پژوهشگران و مدیران شهری به نقش شهرسازی و برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری در بروز و یا جلوگیری از جرم و بزهکاری در شهرها آگاهی بیشتری یافته و بدان تاکید دارند. از این رو، پژوهش حاضر با توجه به اهمیت درک ارتباط جرم و بزهکاری با کاربری‌های شهری به تحلیل جغرافیایی جرم و بزهکاری در کاربری‌های شهر رباطکریم پرداخته است. روش مورد استفاده این پژوهش توصیفی تحلیلی است و اطلاعات مورد نیاز از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و میدانی به دست آمده است. در بخش مطالعات میدانی از 3 ابزار پرسشنامه، مصاحبه و مشاهده استفاده شده است جمعیت آماری پژوهش ساکنان شهر رباطکریم است که با توجه به حجم بالای جمعیتی با استفاده از فرمول نمونه‌گیری کوکران 372 نفر به عنوان نمونه آماری برآورد و از درون جمعیت آماری به صورت تصادفی ساده در سطح شهر انتخاب شدند. داده‌های حاصل از پرسشنامه با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS و نرم‌افزار GIS (سیستم اطلاعات جغرافیایی) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد الگوی پراکنش فضایی 6 مورد از جرایم اصلی در شهر رباطکریم شامل جیب‌بری، سرقت وسایط نقلیه، سرقت از مغازه، مزاحمت نوامیس، مواد مخدر، نزاع و درگیری کانونی و الگوی مورد شامل خفت‌گیری (زورگیری)، دزدی احشام، سرقت از منزل، شرارت پهنه‌ای می‌باشد. پژوهش حاضر برحسب یافته‌های پژوهش به این نتیجه رسید که بیشتر الگوهای وقوع جرم در شهر رباطکریم از نوع کانونی و متمرکز بوده است. همچنین، بین کاربری ارضی و الگوهای پراکنش فضایی جرم و بزهکاری در شهر رباطکریم رابطه وجود دارد.

کلید واژه‌ها: جرم، بزهکاری، شهرسازی، کاربری اراضی، رباطکریم.

مقدمه

در این مطالعات چگونگی پیدایش، کیفیت و نحوه پراکنندگی اعمال مجرمانه در محدوده جغرافیایی شهر رباطکریم مورد بررسی قرار می‌گیرد و اقدام به تحلیل فضایی فعالیت‌های مجرمانه می‌گردد و با تلفیق این اطلاعات با داده‌های مکانی محل ارتکاب جرایم و شاخص‌های اجتماعی-اقتصادی مجرم و محل سکونت او امکان

پژوهشنامه جغرافیای انتظامی (سال چهارم، شماره چهاردهم، تابستان 1395)

شناسایی کانون‌های جرم‌خیز فراهم می‌شود. به این طریق می‌توان مکان‌های احتمالی وقوع ناهنجاری‌ها در آینده در محدوده شهرها را پیش‌بینی کرد و با استفاده از این تحلیل‌ها به شکل مؤثرتری امکان کاهش میزان جرایم در سطح شهر فراهم‌شود. بر همین اساس، دستاورد مهم این مطالعات در موضوع مدیریت بهینه اطلاعات مکانی و امکان تحلیل‌های مکانی و فضایی از یکدیگر قابل تفکیک است: (Chung, 2005: 49-50).

بی‌شک برخی مکان‌ها به‌دلیل ساختار کالبدی خاص و همچنین ویژگی‌های اجتماعی، اقتصادی ساکنان آن امکان و فرصت بیشتری برای وقوع جرم دارند. در نقطه مقابل، برخی مکان‌ها مانع و بازدارنده فعالیت‌های مجرمانه هستند. همین امر موجب می‌شود بزهکاران در انتخاب محل بزهکاری خود به‌دنبال کم‌خطرترین و مناسب‌ترین فرصت‌ها و شرایط مکانی برای ارتکاب عمل مجرمانه باشند. در این میان علم شهرسازی و به‌ویژه برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری نقش اساسی و کاربرد زیادی در تغییر و اصلاح شرایط محیطی برای حذف فرصت‌های مکانی بزهکاری دارد. در برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری اقدام به جانمایی مناسب کاربری‌های مختلف شهری می‌شود و موجب توسعه بهینه و متعادل فضاهای شهری می‌گردد. از سوی دیگر، توجه‌نکردن به اصول این علم سبب تراکم نامتعادل کاربری‌ها و جمعیت در نقاط مختلف شهر می‌گردد و این موجب بروز مشکلات متعدد به‌ویژه وقوع انواع جرایم و بزهکاری‌های شهری می‌گردد (قصری و همکاران، 1390: 177).

به‌طور کلی، بحث برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری به‌معنای استفاده بهینه و مطلوب از اراضی برای فعالیت‌ها و عملکردهای مختلف شهری همواره از موضوع‌های اساسی در برنامه‌ریزی شهری و شهرسازی بوده‌است (مهدیزاده، 1379: 45). برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری به‌معنای الگوی توزیع فضایی یا جغرافیایی عملکردهای مختلف شهر همچون نواحی مسکونی، صنعتی، تجاری، فضاهای اداری، فضاهای سبز و... است (همان، 1379: 1). بنابراین، با توجه به اهمیت درک ارتباط جرم و بزهکاری با کاربری‌های شهری مقاله حاضر بر آن است که به تحلیل جغرافیایی جرم و بزهکاری در کاربری‌های شهر رباطکریم بپردازد. شهر رباطکریم با توجه به روند روبه‌رشد جمعیتی و پذیرش مهاجران در دهه اخیر به لحاظ جمعیتی و کالبدی-فیزیکی رشد زیادی داشته است که این مسئله به دلیل توجه‌نکردن به ملاحظات شهرسازی و برنامه‌ریزی کالبدی زمینه‌ساز بروز ناهنجاری‌های اجتماعی و افزایش جرم و بزهکاری شده‌است.

اهداف و هش

– سنجش پراکنش فضایی الگوی جرم و بزهکاری در سطح شهر رباطکریم؛

– بررسی رابطه کاربری‌های شهری با جرم و بزهکاری.

فرضیه‌های پژوهش

1. به نظر می‌رسد الگوی پراکنش فضایی بیشتر جرایم و بزهکاری‌ها در شهر رباط‌کریم به‌صورت کانونی و متمرکز می‌باشد؛
2. بین نوع کاربری‌های شهری یا به‌عبارتی نحوه استفاده از اراضی شهری و شکل‌گیری جرم و بزهکاری در شهر رباط‌کریم ارتباط وجود دارد.

مبانی نظری

امنیت

منابع مختلف تعاریف متفاوتی از امنیت ارائه کرده‌اند. فرهنگ معین امنیت را مصدر جعلی می‌داند که حاوی معانی چون ایمن‌شدن، درامان‌بودن و بی‌بیمی است (فرهنگ معین، 360: 354). فرهنگ عمید نیز امنیت را آرامش، آسودگی و ایمنی تعریف کرده است (فرهنگ عمید، 1345: 138). بدین ترتیب، می‌توان امنیت را مترادف با درامان‌بودن، ایمنی، آرامش و آسودگی دانست که با ترس، بیم و هراس در تضاد کامل است. در واقع، شرط لازم برای حیات و زندگی شهری امنیت است و هرچه شهرها ضریب ایمنی بالاتری داشته باشند میزان تعاملات و مناسبات اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی بیشتر خواهد بود و برعکس هرچه ضریب ایمنی شهرها کمتر باشد افراد در فضای رُعب و وحشت قرار گرفته و سطح مراودات و مبادلات کاهش یافته و از نظر کیفی آسیب می‌بیند (نویدینیا، 1389: 88).

جرم

جرم در نتیجه نقض قانون اتفاق می‌افتد و مطابق قانون هیچ امری را نمی‌توان جرم دانست مگر آن‌که به‌موجب قانون برای آن مجازات یا اقدامات تأمینی و تربیتی تعیین شده باشد (مدیری، 1385: 14). جرم عبارت است از هر شیوه رفتاری که قانون را نقض می‌کند. یک جرم وقتی اتفاق می‌افتد که چهار عامل هم‌زمان باهم وجود داشته باشد: قانون، مجرم، هدف و مکان وقوع جرم (اشنایدر، 1387: 18).

بزهکاری

بزهکاری یکی از تجلیات رفتارهای ضداجتماعی و سازش‌نایافته است و به‌عنوان یکی از مقولات مهم در حوزه مسائل اجتماعی، جغرافیایی و جرم‌شناسی به‌شمار می‌رود. در جوامع امروزی رفتار بزهکارانه مسئله‌ای است که اثرات نامطلوبی را در حیات فردی و خانوادگی افراد بر جای گذاشته و موجب نابسامانی‌های اجتماعی فراوانی است. منطبق‌نبودن فرد با معیارهای خانوادگی و اجتماعی بزهکاری نامیده می‌شود و شامل کلیه اعمال و نابهنجاری‌هایی می‌شود که به‌دلیل عوامل روانی و

پژوهشنامه جغرافیای انتظامی (سال چهارم، شماره چهاردهم، تابستان 1395)

بیرونی از فرد سرزده و ضد ارزشهای اجتماعی محسوب می‌شوند. در این راستا، در ایران بزهاکار به کسی گفته می‌شود که مرتکب عملی گردد که قانون یا شرع ارتکاب آن را منع کرده است و یا ترک عملی که انجام آن را واجب و لازم دانسته است (نورمحمدی و ماسوری، 1391: 20).

محیط جغرافیایی جرم و بزهاکاری

شناسایی عوامل مؤثر بر جرم و سعی در از بین بردن و یا کاهش آنها مهم‌ترین راهکار پیشگیری از ناهنجاری‌های اجتماعی است. اندیشمندان دریافته‌اند مکان، انسان و زمان سه عنصر اصلی شکل‌گیری ناهنجاری‌های اجتماعی هستند. تفاوت در ساختار مکانی و خصوصیات رفتاری، در کنار عامل زمان، موجب می‌شود تا توزیع فضایی جرایم در سطح شهرها یکسان نباشد و در برخی از مناطق به دلیل ویژگی‌های حاکم بر آن ارتکاب جرم بیشتر باشد. نتیجه پژوهش‌های گوناگون نشان می‌دهد که بیشتر بزهاکاران در انتخاب مکان و زمان جرم غالباً منطقی عمل می‌کنند و به دنبال کم‌خطرترین و مناسب‌ترین فرصت‌ها و شرایط برای بزهاکاری می‌باشند. بدین ترتیب، در محدوده‌های شهری کانون‌هایی شکل می‌گیرد که داری فرصت‌ها و اهداف مجرمانه بیشتر و به دنبال آن جرایم بیشتری است (کلانتری، 1386: 76). آنچه روشن است برخی مکان‌ها به دلیل ویژگی‌های کالبدی، محیطی و همچنین ویژگی‌های اجتماعی-فرهنگی، اقتصادی امکان و فرصت بیشتری برای وقوع جرم دارند و برعکس برخی مکان‌ها مانع و بازدارنده فرصت‌های مجرمانه هستند و همین نکته باعث شده است تا در دو دهه اخیر سیاستمداران و پژوهشگران به مکان و زمان وقوع جرم برای کنترل و جلوگیری از بروز جرم توجه ویژه‌ای نشان دهند (Meagan, 2004, 12).

بنابر نظر کلوارد وقتی ابزار و امکانات معمول مورد نیاز یکسان توزیع نشود و برخی در شرایط بهتر قرارگیرند و برخی با عدم امکان دستیابی به وسایل و امکانات مواجه باشند احتمال ارتکاب جرم افزایش می‌یابد و این امر به ناامنی منجر خواهد شد. همچنین، به استناد تئوری آنومی دورکیم، محل زندگی یا محل سکونت در بروز شرایط جرم‌زدایی یا همان امنیت دخیل است (رفیع‌پور، 1378: 52). نظریه فشار اجتماعی رفتارهای انحرافی را نتیجه فشارهایی می‌داند که بعضی از مردم را وادار به کجروی و بروز ناامنی می‌کند. در این زمینه، مرتون استدلال می‌کند که ساکنان مناطق محروم اغلب به دلیل نوع تربیت، یادگیری و تجربه زیاد ناکامی رفتارهای خشونت‌آمیز بیشتری از خود نشان می‌دهند و به همین دلیل در معرض زدوخورد، درگیری و دعوی بیشتری بوده و با خطرات و آسیب‌های جانی بیشتری مواجه هستند و از این رو، امنیت جانی کمتری دارند. از سوی دیگر، این وضعیت برای گروه‌های بزهاکار منافع مشترکی ایجاد نموده و رفتارهای آنان را تقویت می‌نماید و امنیت منطقه‌ای را تابعی از رفتارهای خودمختارانه نسبی چنین

گروه‌هایی قرار می‌دهد و میزان رفتارهای ناهنجار آشکار، که محل امنیت جانی افراد منطقه گردد، مانند مزاحمت، ترساندن و غیره بیشتر دیده می‌شود. به همین دلیل مناطق را می‌توان به حسب وجود یا عدم چنین شبکه‌های بزهکاری و نوع رفتارهای اهالی از جهت برخورداری از امنیت جانی ساکنان منطقه دسته‌بندی نمود و استدلال نمود که هرچه از مناطق محروم به سوی مناطق مرفه پیش می‌رویم تأمین امنیت جانی ساکنان منطقه بیشتر امکان‌پذیر می‌گردد. اما این امر در مورد سایر ابعاد امنیت اجتماعی صادق نیست چنان‌که در مناطق مرفه به دلیل وجود ثروت و منابع مالی فراوان تعداد سرقت‌ها بیشتر بوده و امنیت مالی منطقه پایین‌تر است (ساروخانی و نویدنیا، 1385: 91).

تحلیل جغرافیایی کانون‌های جرم‌خیز

کانون‌های جرم‌خیز بیانگر مکان یا محدوده جغرافیایی است که میزان بزهکاری و جرم در آن از حد متوسط بالاتر است. تحلیل جغرافیایی این کانون‌ها به فرایند نمایش، شناسایی و تعیین محدودهای تراکم و تمرکز جرم و بزهکاری در سطح شهرها اطلاق می‌گردد. بدین طریق سعی می‌گردد ضمن شناسایی عوامل این تمرکز راهبردها و تدابیر مناسب جهت حذف و یا کاهش این عوامل اتخاذ شود و از وقوع جرم و بزهکاری در این محدوده جلوگیری گردد یا این‌که برخی از محدوده‌های مستعد جرم‌خیزی یا زمان و مکان اجتماعی وقوع جرم یا بزه در آینده را پیش‌بینی نمود و جهت دستگیری بزهکاران و مجرمان حرفه‌ای و با سابقه اقدام نمود (فیالکوف، 1388: 13).

فضای عموم ، ی

فضای عمومی شهر صحنه نمایش زندگی روزمره مردم است و در تقابل با فضای زندگی خصوصی تعریف می‌شود. اهمیت فضای عمومی به دلیل نقشی است که در توسعه جامعه دموکراتیک بازی می‌کند. به عبارتی، چنان‌چه دسترسی برابر به عرصه عمومی برای همه جامعه فراهم شود تهدید تمایز و جدایی اجتماعی کاهش می‌یابد و تنوع فرهنگی شکل‌یافته می‌تواند فضای عمومی را تبدیل به مکانی نماید که افراد و گروه‌های مختلف بتوانند در اجرای قوانین خود گزیده مشارکت کنند. لذا، اولین گام برای دستیابی به عرصه عمومی، که ضامن تحقق جامعه مدنی است، تشویق مردم به حضور در فضای عمومی و یا فراهم‌نمودن دسترسی برابر همه افراد و گروه‌ها به آن است. یکی از مهم‌ترین عوامل تهدیدکننده حضور مردم ترس از بزه‌دیده واقع‌شدن و یا مورد تعرض رفتارهای غیرمدنی و خشونت واقع‌شدن است (مدیری، 1385: 22).

پژوهشنامه جغرافیای انتظامی (سال چهارم، شماره چهاردهم، تابستان 1395)

طراحی شهری و کاهش جرم و بزهکاری

طراحی شهری می‌تواند نقش بسیار مهمی در جلوگیری از وقوع جرایم و بزهکاری ایفا نماید. برنامه‌ریزان شهری با شناخت محیط‌های جرم‌زا در شهرها و نیز با برنامه‌ریزی و طراحی مناسب می‌توانند فضاهای مقاوم در برابر جرم ایجاد نمایند و از وقوع بسیاری از جرایم جلوگیری نمایند. بنابراین، با شناخت رابطه بین نوع و میزان جرم و ویژگی‌های مکانی و محیطی وقوع آنها و برنامه‌ریزی و طراحی و معماری مناسب این‌گونه فضاها می‌توان میزان ناهنجاری را در شهرها به حداقل میزان ممکن تقلیل داد. دیدگاه گذشته پیشگیری از وقوع بزهکاری را تنها وظیفه پلیس می‌دانست و اکنون این نگرش بسیار تغییر کرده است. برای کاهش بزهکاری و افزایش ایمنی در سطح شهرها می‌توان به شیوه‌های مختلفی از طریق مردم، مقامات جمعی و برنامه‌ریزان و سایرین اقدام نمود. یکی از این روش‌ها روش پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی است. این روش بر این ادعا استوار است که می‌توان با طراحی مناسب و کاربری مؤثر از محیط از ارتکاب جرم پیشگیری کرد و علاوه بر بهبود کیفیت محیط زندگی بر ترس ناشی از جرم نیز غلبه نمود. این روش هدف و تمرکز خود را بر محیط ساخته‌شده و جرایم مرتبط و شایع در مناطق مسکونی مانند دیوارنویسی، تخریب و سرقت قرار می‌دهد. به عبارت دیگر، اگر محیط به نحوی طراحی شود که بتواند موجب بهبود نظارت افراد شده تعلق ساکنان را به قلمرو خود بالا برده و تصویری مثبت از فضا ایجاد کند؛ فرصت‌هایی مجرمانه کاهش خواهند یافت و مجرمان از ارتکاب جرم باز خواهند ماند. به عقیده گوسن، این بهترین روش برای به حداقل رساندن جرم است زیرا به‌جای تغییر شخصیت تک‌تک افرادی که مرتکب جرم می‌شوند آسان‌ترین روش تغییر شرایط محیط است. در واقع، با تغییر ساختار طراحی خیابان‌ها، ساختمان‌های مسکونی، پارک‌ها و... می‌توان از وقوع فعالیت‌های مجرمانه کاست و موجب بهبود امنیت در شهرها شد (حیدری، 1390: 13).

پیشینه پژوهش

قصری و همکاران (1390) در مطالعه‌ای با هدف بررسی تأثیر نوع و میزان کاربری اراضی شهری در شکل‌گیری الگوهای فضایی بزهکاری به مطالعه جرایم مرتبط با موادمخدر در بخش مرکزی شهر تهران پرداخته‌اند. بررسی‌های به‌عمل‌آمده در این پژوهش نشان می‌دهد که از مهم‌ترین مشکلات بخش مرکزی شهر تهران اجرایی‌نشدن صحیح اصول و ضوابط برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری و نبود توزیع متعادل کاربری‌ها در این بخش از شهر است.

میرکتولی و عبدی (1390) با استفاده از الگوهای (GIS) نقاط داغ جرم شهر گرگان را مورد تحلیل مکانی قرار داده‌اند. نتایج به‌دست‌آمده از روش‌های مختلف آنالیز مکانی در سطح شهر گرگان نشان می‌دهد که بر اساس روش درون‌یابی عکس

فاصله وزنی و کریجینگ 4 منطقه، روش تراکم کرنل 3 منطقه و روش خوشه‌ای با استفاده از آنالیز آماری 2 منطقه به عنوان نقاط داغ در سطح شهر مشخص شده است. بر اساس نتایج، مناطق شلوغ و فقیرنشین شهر به عنوان نقاط داغ جرم در تمامی روش‌ها مشهود است.

تقوایی و همکاران (1391) به بررسی فراکنش فضایی جرم در مناطق هشت‌گانه شهر شیراز پرداخته‌اند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که تراکم جمعیت در بروز جرم نقش اساسی دارد. همچنین، بین ارتکاب جرم و ویژگی‌های محل جرم مانند شلوغی در برخی از جرایم مانند جرایم علیه اشخاص، تاریکی و خلوتی ارتباط معناداری وجود دارد.

حاتمی‌نژاد و همکاران (1391) در پژوهشی با عنوان «تحلیلی جغرافیایی پیرامون اثرگذاری کالبد مناطق شهری» بر ایجاد جرم، سکونتگاه‌های غیررسمی شهر مشهد را مورد مطالعه و بررسی قرار داده‌اند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که پهنه‌های مذکور به لحاظ فراوانی وقوع بسیاری از جرایم به نسبت جمعیت بالاترین رتبه را در شهر مشهد به خود اختصاص داده است.

مشکینی و همکاران (1392) در مقاله‌ای با عنوان «تحلیل فضایی کالبدی ناهنجاری‌های اجتماعی در مناطق اسکان غیررسمی» منطقه اسلام‌آباد در شهر زنجان را مورد مطالعه قرار داده‌اند. جمعیت آماری پژوهش مجموع جرایم ارتكابی است که در دوره زمانی یک‌ساله در این محدوده رخ داده است. یافته‌ها نشان می‌دهند این منطقه یکی از مهم‌ترین کانون‌های وقوع بزنگاری شهر زنجان است و توزیع فضایی جرایم مورد بررسی در این منطقه از الگوی خوشه‌ای و متمرکز پیروی می‌کند.

روش تحقیق

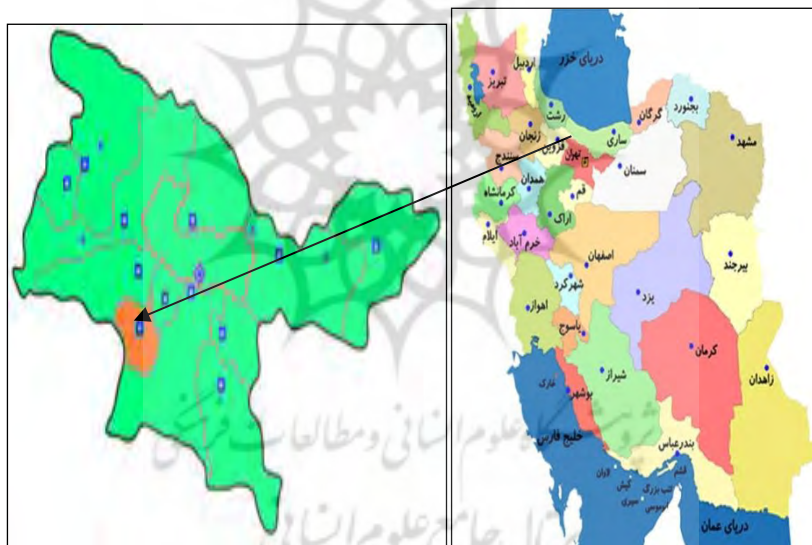
پژوهش حاضر به لحاظ ماهیت کاربردی بوده و روش تحقیق مورد استفاده در آن توصیفی و تحلیلی می‌باشد. اطلاعات مورد نیاز پژوهش از طریق مطالعات کتابخانه‌ای و مراجعه به آمار و ارقام موجود در سازمان‌های مسئول و همچنین انجام مطالعات میدانی جمع‌آوری می‌شود. در بخش مطالعات میدانی از ابزار پرسشنامه، مصاحبه و مشاهدات مستقیم و منظم استفاده می‌شود. برای سنجش پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که ضریب به دست آمده 0.822 می‌باشد و با توجه به این که بالاتر از 0.7 می‌باشد می‌توان گفت پرسشنامه طراحی شده از پایایی مطلوبی برخوردار است. همچنین به منظور سنجش روایی پژوهش از روش منطقی استفاده شد بدین ترتیب که هم ظاهر پرسشنامه و هم محتوای آن (کمیت و کیفیت پرسش‌ها) از نظر جمعی از خبرگان و کارشناسان مرتبط با حوزه پژوهش مورد

پژوهشنامه جغرافیای انتظامی (سال چهارم، شماره چهاردهم، تابستان 1395)
 بررسی قرار می‌گیرد. جمعیت آماری پژوهش ساکنان شهر رباطکریم می‌باشند که
 باتوجه به حجم بالای آن در نهایت با استفاده از فرمول کوکران 372 نفر به عنوان نمونه
 آماری برآورد و از بین جمعیت آماری فوق به صورت تصادفی گزینش شدند. داده-
 های پژوهش در دو نوع داده‌های کمی و کیفی طبقه‌بندی شده و پس از تجزیه و
 تحلیل به آزمون فرضیه‌ها پرداخته می‌شود. در این زمینه از نرم‌افزارهایی مانند
 SPSS و GIS استفاده می‌شود.

قلمرو پژوهش

شهرستان رباطکریم در جنوب غربی استان تهران واقع شده و با وسعتی معادل
 275 کیلومتر مربع در طول جغرافیایی 4 51 و عرض جغرافیایی 28 35 قرار گرفته
 و ارتفاع آن از سطح دریا 1050 متر می‌باشد و از شمال به شهرستان‌های شهریار
 و کرج، از جنوب به شهرستان‌های ری و اسلامشهر، از شرق به شهرستان
 بهارستان و از غرب به شهرستان ساوه محدود است و مرکز آن شهر رباطکریم
 می‌باشد.

نقشه (1): موقعیت استان تهران و شهر رباطکریم

شهرستان رباطکریم شامل 3 شهر رباطکریم، نصیرشهر و شهر جدید پرند و
 3 دهستان به نام‌های منجیل‌آباد، امامزاده ابوطالب و وهن‌آباد می‌باشد. براساس
 سرشماری نفوس و مسکن در سال 1390 جمعیت شهرستان رباطکریم 195000 نفر
 اعلام شده است که از این جمعیت 71632 نفر در شهر رباطکریم، 26154 نفر در
 نصیرشهر، 23769 نفر در شهر جدید پرند و 57768 نفر نیز در روستاهای تابعه
 شهرستان ساکن هستند (مرکز آمار ایران، 1390).

مساحت کاربری مسکونی در شهر رباطکریم 272.68 هکتار و سرانه مسکونی 43.39 نفر در هکتار می باشد. مساحت کاربری آموزشی 14.81 هکتار و سرانه آن 2.35 نفر در هکتار، مساحت کاربری درمانی 2.93 هکتار و سرانه آن 0.47 نفر در هکتار، مساحت کاربری بهداشتی 0.18 هکتار و سرانه آن 0.03 نفر در هکتار، مساحت کاربری مذهبی 2.67 هکتار و سرانه آن 0.42 نفر در هکتار، مساحت کاربری فرهنگی 0.87 هکتار و سرانه آن 0.14 نفر در هکتار، مساحت کاربری اداری 14.5 هکتار و سرانه 2.3 نفر در هکتار، مساحت کاربری ورزشی 6.35 هکتار و سرانه آن 1 نفر در هکتار و مساحت فضای سبز 7.65 هکتار و سرانه آن 1.2 نفر در هکتار می باشد.

یافته های پژوهش

سنجش میزان جرم و بز هکاری در شهر رباطکریم

بررسی های میدانی نشان می دهد که بیشترین نوع جرم و بز هکاری در شهر رباط کریم با امتیاز 4.28 مربوط به اعتیاد و فروش موادمخدر است. مورد بعد، که بیشترین امتیاز را به دست آورده است، سرقت خودرو می باشد. بر اساس نظر افراد پاسخگو امتیاز گویه سرقت خودرو 4.05 می باشد. سومین گویه ای که بیشترین امتیاز را در بین انواع گویه های بررسی شده به دست آورده است با امتیاز 3.79 مربوط به سرقت از درون خودروها می باشد. ترتیب دیگر گویه ها بر حسب میزان وقوع جرم و بز هکاری به شرح ذیل است:

ایجاد مزاحمت با امتیاز 3.7، سرقت از منازل با امتیاز 3.69، سرقت موتورسیکلت با امتیاز 3.45، شرارت با امتیاز 3.43، دعوا و نزاع با امتیاز 3.24، سرقت از اماکن خصوصی-دولتی با امتیاز 3.16، زورگیری با امتیاز 3.03، سرقت از مغازه ها با امتیاز 3، کیف قاپی با امتیاز 2.89، جیببری با امتیاز 2.32 و قتل با امتیاز 2.

جدول (1): سنجش میزان انواع جرم و بز هکاری در سطح شهر رباطکریم

شاخص	میزان خیلی کم		تاحدودی زیاد		خیلی زیاد		میانگین امتیاز
	کم	خیلی کم	زیاد	تاحدودی زیاد	خیلی زیاد	میانگین	امتیاز
اعتیاد و موادمخدر	12	7	46	108	199	4.28	
کیف قاپی	69	74	121	51	59	2.89	
جیببری	114	104	99	36	21	2.32	
زورگیری	33	67	162	73	37	3.03	
سرقته از منازل	38	12	98	102	122	3.69	
سرقته از مغازه ها	43	60	163	64	42	3	
سرقته از اماکن خصوصی-دولتی	38	70	129	63	72	3.16	
سرقته خودرو	5	19	72	131	145	4.05	
سرقته موتورسیکلت	19	34	152	96	71	3.45	
سرقته از داخل خودرو	21	36	71	115	129	3.79	
دعوا و نزاع	48	49	121	73	81	3.24	

پژوهشنامه جغرافیای انتظامی (سال چهارم، شماره چهاردهم، تابستان 1395)

ایجاد مزاحمت	28	29	89	109	117	3.7
شرارت	21	49	136	80	86	3.43
قتل	139	143	57	23	12	2

(منبع: یافته‌های پژوهش، 1395)

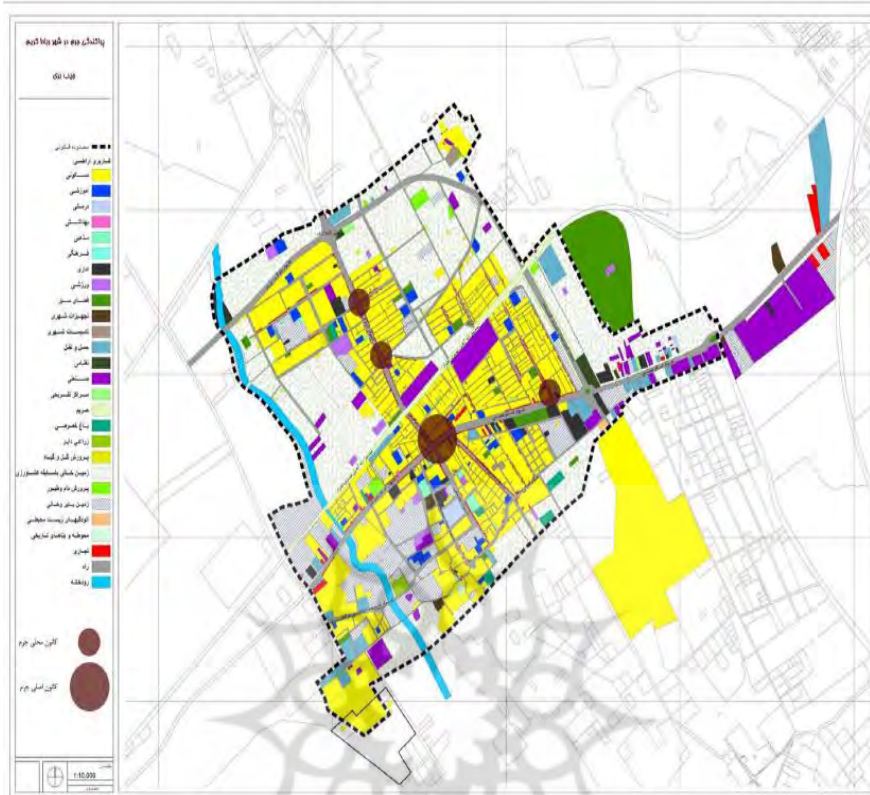
آزمون فرضیه‌ها

«به نظر می‌رسد الگوی پراکنش فضایی بیشتر جرایم و بزهکاری‌ها در شهر رباط-کریم به صورت کانونی و متمرکز می‌باشد».

برای آزمون این فرضیه با استفاده از اطلاعات به دست آمده از اداره نیروی انتظامی شهر رباط کریم و انجام پژوهش‌های میدانی مستمر الگوهای جرم و بزهکاری در شهر رباط کریم در قالب دوگونه کانونی و پهنه‌ای در سطح شهر شناسایی و با استفاده از نرم افزار GIS بر روی نقشه کاربری اراضی شهر به نمایش گذاشته شده است که در ذیل بدان پرداخته می‌شود.

الگوی جرم: جیب‌بری

بر اساس اطلاعات مربوط به جرایم شهر رباط کریم که از طریق نیروی انتظامی این شهر در سال 1395 به دست آمد 5 مورد جیب‌بری در سطح شهر گزارش شده است. یافته‌های میدانی پژوهش در این زمینه نشان می‌دهد که الگوی این جرایم به صورت کانونی بوده و در 2 کانون اصلی و محلی شهر متمرکز می‌باشد. کانون اصلی منطبق بر مهم‌ترین تقاطع شهر، یعنی تقاطع بلوار امام خمینی (ره) با بلوارهای مصلی و آزادگان، در مرکزیت شهر می‌باشد و کانون‌های محلی در 3 محدوده دیگر از شهر قرار دارند.

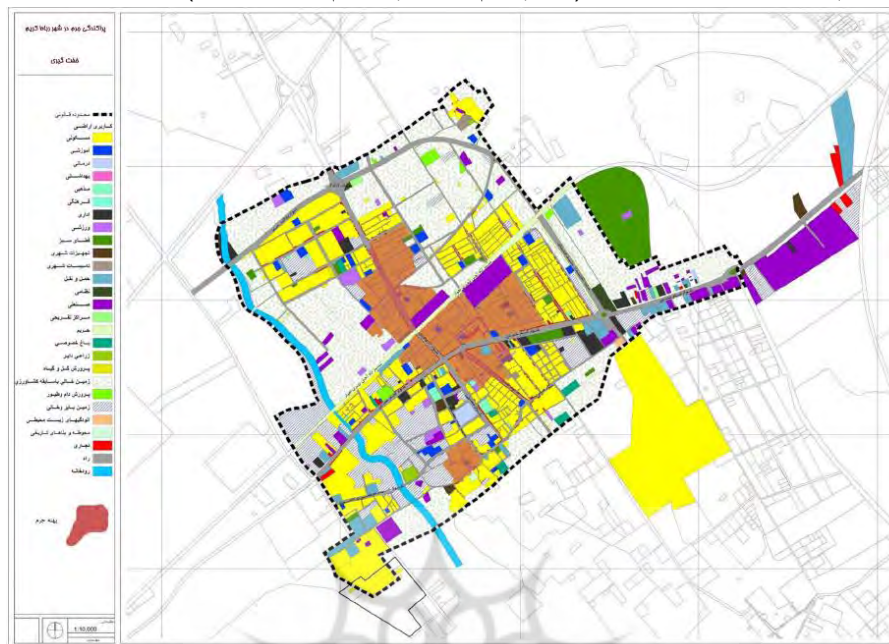

نقشه (2): الگوی جرایم مرتبط با جیب‌بری در شهر رباطکریم

الگوی جرم: خفت‌گیری (زورگیری)

آمار به‌دست‌آمده از نیروی انتظامی شهر رباطکریم 8 مورد خفت-گیری (زورگیری) در سال 1395 را ارایه می‌دهد. بررسی‌های میدانی انجام‌شده در این زمینه نشان می‌دهد که الگوی پراکندگی این جرم، که در سطح شهر رباطکریم به‌صورت پهنه‌ای می‌باشد، بیشتر در محدوده نیمه شمالی شهر و در مناطق مسکونی اطراف بلوار آزادگان و در درون بافت‌های جدید شهر مشاهده می‌شود. مصاحبه‌های انجام‌شده در این زمینه با شهروندان مؤید این مدعا است. برخی از این مصاحبه-شوندگان بیان می‌کردند که بیشتر موارد زورگیری در ساعات‌های کم‌تردد، باتوجه‌به این‌که محدوده‌های مشخص‌شده کم‌تراکم می‌باشند، اتفاق می‌افتد.

پژوهشنامه جغرافیای انتظامی (سال چهارم، شماره چهاردهم، تابستان 1395)

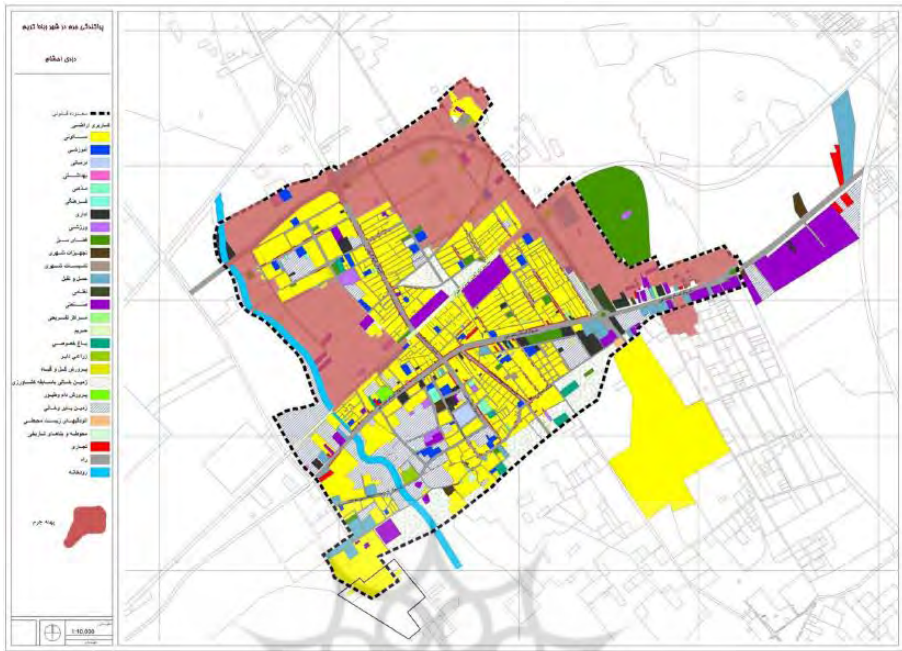

نقشه (3): الگوی جرایم مرتبط با خفت‌گیری (زورگیری) در شهر ریاطکریم

الگوی جرم: دزدی احشام

آمار نیروی انتظامی 14 مورد دزدی احشام در سال 1395 را نشان می‌دهد که بیشتر آنها در نواحی حاشیه‌ای شهر به‌ویژه در نیمه شمالی و در اراضی خالی شهر گزارش شده است. یافته‌های پژوهش نیز بر همین محدوده‌ها به‌عنوان پهنه‌های اصلی دزدی احشام صحنه می‌گذارد. بنابراین، الگوی این جرم را پهنه‌ای تشخیص داده که بر روی نقشه شماره (4) مشاهده می‌شود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

نقشه(4): الگوی جرایم مرتبط با دزدی احشام در شهر رباطکریم

الگوی جرم: سرقت وسایط نقلیه

آمار نیروی انتظامی نشان می‌دهد که بیشترین گزارش‌های مردمی از جرم و بزه در شهر رباطکریم در مورد سرقت خودرو و یا موتورسیکلت و یا سرقت از داخل خودرو می‌باشد به طوری که در سال 1395، 440 مورد سرقت خودرو، 400 مورد سرقت از درون خودرو و 165 مورد سرقت موتورسیکلت ثبت شده است. بررسی‌های انجام شده نشان می‌دهد که الگوی این جرم در شهر رباطکریم به صورت کانونی می‌باشد و در سطح کانون‌های اصلی و محلی قابل شناسایی است که بر روی نقشه شماره(6) نمایش داده شده است.

پرتال جامع علوم انسانی

پژوهشنامه جغرافیای انتظامی (سال چهارم، شماره چهاردهم، تابستان 1395)

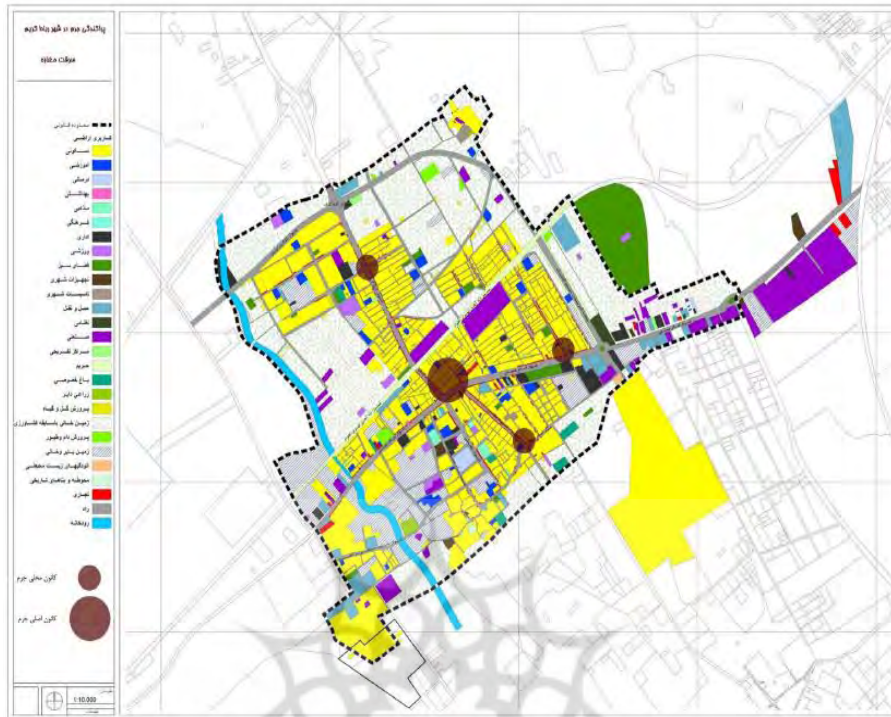

نقشه (5): الگوی جرایم مرتبط با دزدی سرقت وسایط نقلیه شهر رباط کریم

الگوی جرم: سرقت از مغازه

بر اساس آمار به دست آمده از نیروی انتظامی شهر رباط-کریم 50 مورد سرقت از مغازه در سال 1395 ثبت شده است که یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد الگوی پراکنش این جرایم مانند الگوی پراکنش سرقت خودرو به صورت متمرکز و کانونی می‌باشد و در دو سطح اصلی و محلی قابل تفکیک می‌باشد. الگوی یادشده در نقشه شماره (6) نمایش داده شده است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

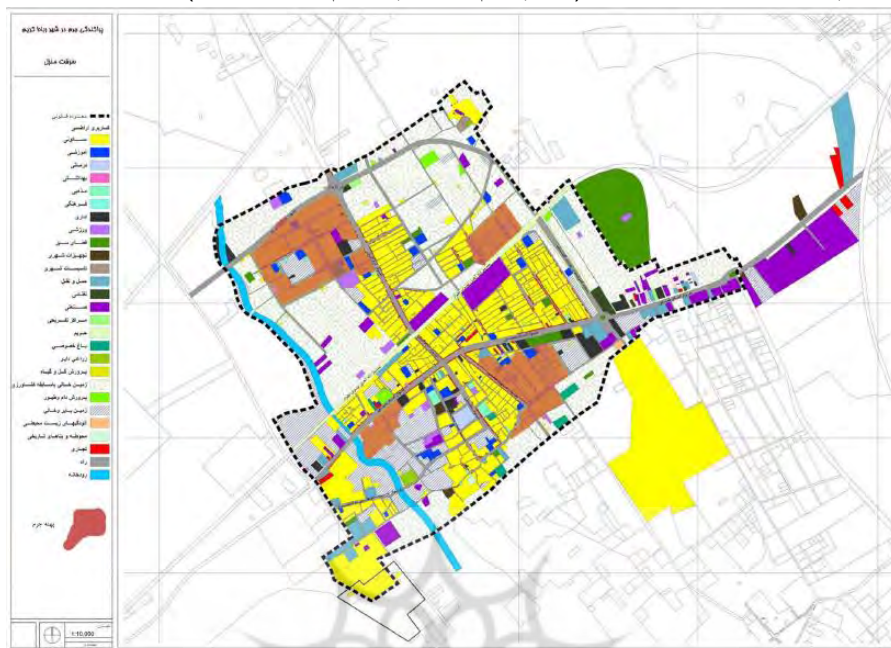
نقشه (6): الگوی جرایم مرتبط با دزدی از مغازه در شهر رباطکریم

الگوی جرم: سرقت از منازل

آمارهای نیروی انتظامی نشان می‌دهد که در سال 1395، 276 مورد سرقت از منازل اتفاق افتاده است. در این راستا، بررسی‌های میدانی پژوهش نشان می‌دهد که این سرقتها بیشتر به صورت پراکنده و با الگوی پهنه‌ای در نواحی مسکونی تازه-تأسیس شهر اتفاق افتاده است. از این رو، الگوی این جرم به صورت پهنه‌ای در 4 پهنه شهر مشخص شده و بر روی نقشه شماره (7) نمایش داده شده است.

پرتال جامع علوم انسانی

پژوهشنامه جغرافیای انتظامی (سال چهارم، شماره چهاردهم، تابستان 1395)

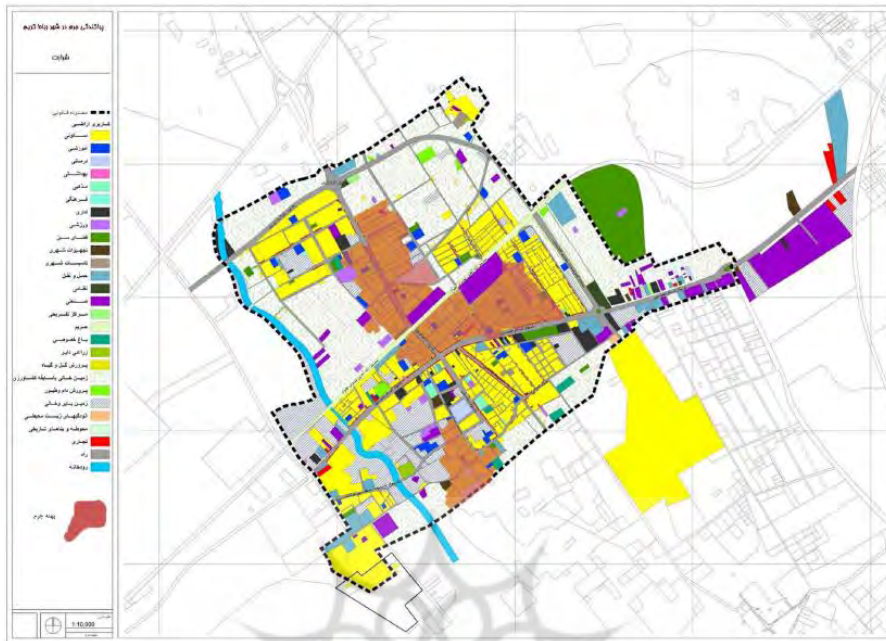
نقشه (7): الگوی جرایم مرتبط با سرقت از منازل در شهر رباطکریم

الگوی جرم: شرارت

اطلاعات نیروی انتظامی حاکی است که 12 مورد شرارت مسلحانه و غیرمسلحانه در سال 1395 به ثبت رسیده است. بررسی‌ها و یافته‌های پژوهش در این زمینه گویای آن است که الگوی پراکنش این جرم به صورت پهنه‌ای بوده و پهنه وسیعی از بافت‌های نیمه شمالی شهر را در محدوده‌ای که به داودیه مشهور است دربرمی‌گیرد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

نقشه (8): الگوی جرایم مرتبط با شرارت در شهر رباطکریم

الگوی جرم: مزاحمت نوامیس

هرچند در این زمینه اطلاعات طبقه‌بندی شده از طرف نیروی انتظامی ثبت نشده است اما بررسی های میدانی پژوهش نشان می‌دهد که جرایم مربوط با این مقوله در سطحی از شهر به وقوع می‌پیوندد که عمدتاً در مرکز شهر و در راسته‌های تجاری شهری و در اماکن پرتردد رخ می‌دهد. بررسی های به عمل آمده حاکی از کانونی بودن الگوی این جرم است.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پژوهشنامه جغرافیای انتظامی (سال چهارم، شماره چهاردهم، تابستان 1395)

نقشه (9): الگوی جرایم مرتبط با مزاحمت نوامیس در شهر رباطکریم

الگوی جرم: موادمخدر

در ارتباط با این نوع از جرایم نیز آمار دقیقی از نیروی انتظامی حاصل نشد اما یافته‌های حاصل از مطالعات میدانی پژوهش حاکی از آن است که الگوی اصلی این جرم در شهر رباطکریم به صورت کانونی بوده است که کانون اصلی منطبق بر تقاطع اصلی شهر در مرکز شهر، جایی که پرترددترین نقطه شهر و مکان اصلی کاربری‌های تجاری و خدماتی شهر می‌باشد، است و کانون‌های محلی در اطراف بوستان‌ها و حواشی شهر شکل گرفته است.

پروژه گاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

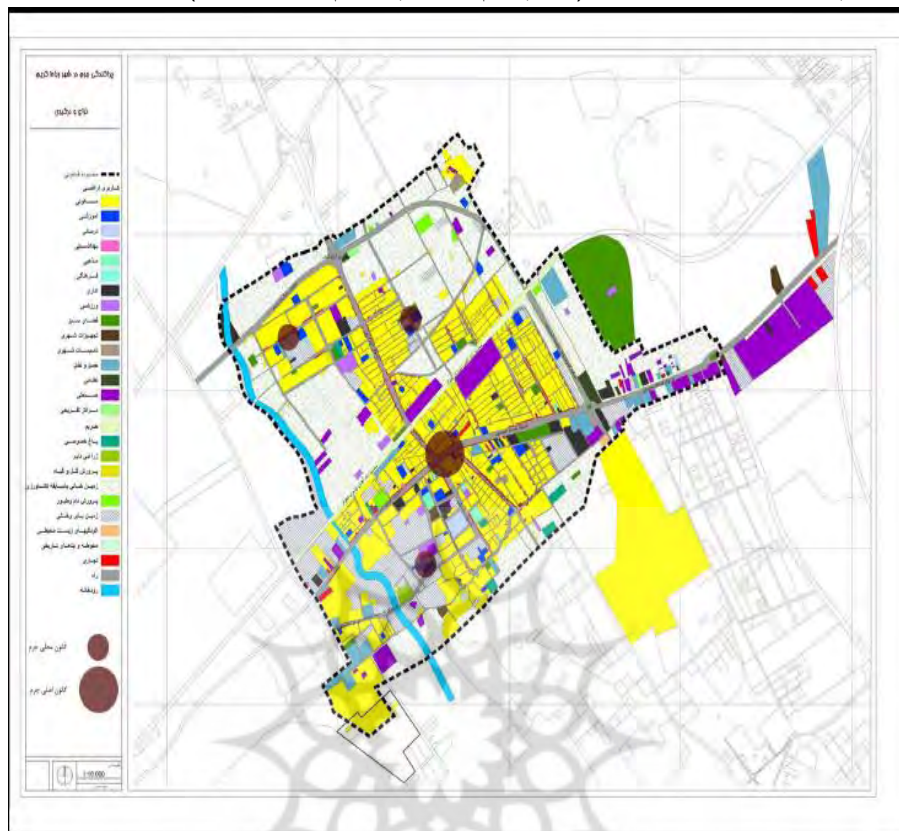
نقشه (10): الگوی جرایم مرتبط با موادمخدر در شهر ربا

الگوی جرم: نزاع و درگیری

در مورد این دسته از جرایم آمار مشخصی از طرف نیروی انتظامی ارائه نشده اما یافته‌های پژوهش با توجه به پرسشگری‌های انجام شده و مصاحبه‌های صورت گرفته نشان می‌دهد که بیشترین پراکندگی این جرایم در محدود مرکزی شهر به صورت کانونی مشاهده می‌شود. کانون‌های محلی در زمینه این جرایم در محله‌های حاشیه‌ای شهر و در اطراف واحدهای آموزشی - دبیرستان‌ها - مشاهده می‌شود.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پژوهشنامه جغرافیای انتظامی (سال چهارم، شماره چهاردهم، تابستان 1395)

نقشه (11): الگوی جرایم مرتبط با نزاع و درگیری در شهر رباطکریم

همان‌طور که در بررسی‌های به‌عمل‌آمده و نقشه‌های ارایه‌شده آشکار است از 10 مورد جرایم بررسی‌شده الگوی 6 مورد (جیب‌بری، سرقت وسایط نقلیه، سرقت از مغازه، مزاحمت نوامیس، موادمخدر، نزاع و درگیری) کانونی و الگوی 4 مورد (خفت‌گیری (زورگیری)، دزدی احشام، سرقت از منازل، شرارت) پهنه‌ای می‌باشد. از این‌رو، بیشتر الگوهای وقوع جرم در شهر رباطکریم از نوع کانونی و متمرکز بوده‌است. بنابراین، فرضیه اول پژوهش تأیید می‌شود و می‌توان گفت الگوی پراکنش فضایی بیشتر جرایم و بزهکاری‌ها در شهر رباطکریم به‌صورت کانونی و متمرکز می‌باشد.

«بین نوع کاربری‌های شهری یا به‌عبارتی نحوه استفاده از اراضی شهری و شکل‌گیری جرم و بزهکاری در شهر رباطکریم ارتباط وجود دارد.»

بررسی‌های میدانی پژوهش نشان می‌دهد که جرایمی نظیر جیب‌بری، سرقت وسایط نقلیه، سرقت از مغازه، مزاحمت نوامیس، موادمخدر، نزاع و درگیری، که

دارای الگوی پراکنش فضایی کانونی و متمرکز هستند، بیشتر در ارتباط با نواحی جغرافیایی شلوغ و متراکم در مرکز شهر و یا مراکز محله‌هایی شکل گرفته‌اند که در نقشه‌های مربوطه نیز مشخص شده است. مطالعات میدانی پژوهشگر نشان می‌دهد که یکی از کانون‌های اصلی جرم و بز هکاری در شهر رباطکریم محدوده منطبق بر تقاطع اصلی و مرکزی شهر است. این محدوده حفاصل تقاطع مرکزی شهر تا ریل راه‌آهن در نیمه شمالی مرکز شهر کانون جرم و بز هکاری در شهر رباطکریم است. ویژگی‌های این منطقه به واسطه تراکم جمعیتی و فعالیتی بالا و حجم ترافیک گسترده ضمن به‌وجودآوردن شرایط تنش‌زای وقوع جرم محیطی امن برای مجرمان به‌منظور ارتکاب جرم فراهم می‌سازد. این در حالی است که کانون‌های محلی جرایم شش‌گانه، که از الگوی کانونی تبعیت می‌کنند، نیز در ارتباط با تقاطع‌های شلوغ و گرگانه‌های شهر است. هرچند استثنائاتی نیز وجود دارد مانند نقاط کانونی وقوع جرایم مربوطه موادمخدر که علاوه بر تقاطع‌ها و گرگانه‌های پرتردد، که امکان فروش و توزیع مواد را در ازدحام جمعیت تسهیل می‌کند، در درون بوستان‌ها مشاهده می‌شود و یا کانون‌های نزاع و درگیری در اطراف مدرسه‌ها و زمین‌های بایر، که برای بازی و یا گذران اوقات فراغت نوجوانان استفاده می‌شود، اشاره کرد.

از طرف دیگر، جرایمی که با الگوی پهنه‌ای در سطح شهر رخ می‌دهند مانند خفت‌گیری (زورگیری)، دزدی احشام، سرقت از منازل و شرارت در محیط‌های جغرافیایی خلوت و کم‌تردد و کم‌تراکم رخ داده‌اند. خفت‌گیری و سرقت از منازل بیشتر در ارتباط با محله‌های جدید شهر می‌باشد. در این محله‌ها آرامش و خلوتی محیط آسایش خاطر مجرمان را برای ارتکاب جرم و فرصت برای فرار فراهم می‌آورد. همچنین، سرقت از احشام در ارتباط با کاربری‌های باغی و بایر اطراف شهر قرار می‌گیرد و شرارت نیز در محله‌های پرتراکم و یا مسیرهای منتهی‌به شهرهای شمالی شهر رباطکریم بیشتر مشاهده می‌شود. به‌طور کلی، باتوجه‌به یافته‌های پژوهش و طبقه‌بندی جرایم ده‌گانه به‌لحاظ الگوی پراکنش فضایی در سطح شهر می‌توان گفت که در شکل‌گیری این الگوها کاربری اراضی تأثیر زیادی داشته است. بنابراین، فرضیه دوم پژوهش نیز مورد تأیید قرار می‌گیرد.

نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد الگوی پراکنش فضایی 6 مورد از جرایم اصلی در شهر رباطکریم شامل جیب‌بری، سرقت وسایط نقلیه، سرقت از مغازه، مزاحمت نوامیس، موادمخدر، نزاع و درگیری کانونی و الگوی 4 مورد شامل خفت‌گیری (زورگیری)، دزدی احشام، سرقت از منازل شرارت پهنه‌ای می‌باشد. از این‌رو، نتیجه‌گیری می‌نماید که بیشتر الگوهای وقوع جرم در شهر رباطکریم از نوع کانونی و متمرکز بوده‌است.

پژوهشنامه جغرافیای انتظامی (سال چهارم، شماره چهاردهم، تابستان 1395)

همچنین، بررسی‌های میدانی پژوهش نشان می‌دهد که جرایمی نظیر جیب‌بری، سرقت وسایط نقلیه، سرقت از مغازه، مزاحمت نوامیس، موادمخدر، نزاع و درگیری، که دارای الگوی پراکنش فضایی قانونی و متمرکز هستند، بیشتر در ارتباط با نواحی جغرافیایی شلوغ و متراکم در مرکز شهر و یا مراکز محله‌ها شکل گرفته‌اند. ویژگی‌های این منطقه به واسطه تراکم جمعیتی و فعالیت بالا و حجم ترافیک گسترده ضمن به وجود آوردن شرایط تنش‌زای وقوع جرم محیطی امن برای مجرمان به منظور ارتکاب جرم فراهم می‌سازد. این در حالی است که کانون‌های محلی جرایم شش‌گانه، که از الگوی قانونی تبعیت می‌کنند، نیز در ارتباط با تقاطع‌های شلوغ و گره‌گاه‌های شهر است. هرچند استثنائاتی نیز وجود دارد مانند نقاط قانونی وقوع جرایم مربوط به موادمخدر که علاوه بر تقاطع‌ها و گره‌گاه‌های پرتردد، که امکان فروش و توزیع مواد در ازدحام جمعیت را تسهیل می‌کند، در درون بوستان‌ها مشاهده می‌شود و یا کانون‌های نزاع و درگیری در اطراف مدرسه‌ها و زمین‌های بایر، که برای بازی و یا گذران اوقات فراغت نوجوانان استفاده می‌شود، اشاره کرد.

از طرف دیگر، جرایمی که با الگوی پهنه‌ای در سطح شهر رخ می‌دهند مانند خفت‌گیری (زورگیری)، دزدی احشام، سرقت از منازل و شرارت در محیط‌های جغرافیایی خلوت و کم‌تردد و کم‌تراکم رخ داده‌اند. خفت‌گیری و سرقت از منازل بیشتر در ارتباط با محله‌های جدید شهر می‌باشند. در این محله‌ها آرامش و خلوتی محیط آسایش خاطر مجرمان را برای ارتکاب جرم و فرصت برای فرار فراهم می‌آورد. همچنین، سرقت از احشام در ارتباط با کاربری‌های باغی و بایر اطراف شهر قرار می‌گیرد و شرارت نیز در محله‌های پرتراکم و یا مسیرهای منتهی به شهرهای شمالی شهر رباط‌کریم بیشتر مشاهده می‌شود. بنابراین، نتیجه‌گیری پژوهش حاضر بدین شرح است که کاربری اراضی در شکل‌گیری الگوهای پراکنش فضایی جرم و بزهکاری تأثیر زیادی دارند.

پیشنهادها

- افزایش مراکز پلیس و کلانتری در محدوده‌های قانونی جرم‌خیز بخش مرکزی تا مکان کنترل رسمی در این محدوده افزایش یابد. مکانیابی و احداث مراکز انتظامی حتی به صورت واحدهای کوچک به‌ویژه در محدوده‌های تجاری و پایانه‌های حمل‌ونقل ضرورت دارد؛
- در پیشگیری از وقوع جرم، در زمینه جرایمی که از الگوی پهنه‌ای برخوردارند، بایسته‌است اقدامات شهرسازی همچون ارتقای کیفی سکونتگاه‌ها، زیباسازی مناطق از طریق نظارت دقیق مراجع مربوطه بر ساخت‌وساز، توجه به معابر و

- کوچه‌ها برای عریض‌کردن آنها و بالا بردن روشنایی آنها در شب و ایجاد فضاهای سالم تفریحی و ورزشی انجام پذیرد؛
- ساماندهی امکانات و خدمات تفریحی و ورزشی در درون بوستان‌ها به‌طوری‌که با حضور فعالانه مردم در صحنه عمومی عرصه وقوع جرم و بزه با کنترل درونی غیررسمی مردم و حضور پلیس توأمان شود و بدین ترتیب شرایط وقوع جرم تضعیف شود؛
- برقراری تعادل و توازن در نوع و ترکیب کاربری اراضی به‌عنوان بسترهای شکل‌دهنده و یا کنترل‌کننده وقوع جرم و بزهدکاری.

پژوهشنامه جغرافیای انتظامی (سال چهارم، شماره چهاردهم، تابستان 1395)

منابع

- احمدآبادی، زهره؛ صالحی هیکویی، مریم؛ احمدآبادی، علی(1387)، رابطه مکان و جرم، فصلنامه رفاه اجتماعی، سال 7، شماره 27.
- احمدی، حبیب(1383)، بررسی عوامل مؤثر بر تمایل حاشیه‌نشینان بر رفتار بزهکارانه(مطالعه موردی: حاشیه‌نشینان شهر شیراز)، شیراز: مرکز جمعیت‌شناسی.
- ازکیا، مصطفی؛ غفاری، غلامرضا(1380)، بررسی رابطه بین اعتماد و مشارکت اجتماعی در نواحی روستایی شهر کاشان»، نامه علوم اجتماعی، شماره 17.
- اشنایدر، ریچارد؛ ترکیچن(1387)، برنامه‌ریزی شهری برای پیشگیری از جرم، ترجمه فرزانه سجودی، تهران: انتشارات میزان.
- افضل‌ی، رسول؛ ظهیری، ساناز؛ بذلی، سکینه؛ عبوضلو، داوود(1392)، بررسی ابعاد حقوقی قوانین امنیت شهری و عملکرد مسئولان در ساماندهی معضلات امنیتی شهروندان(مطالعه موردی: منطقه 13 شهر تهران)، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، دوره 45، شماره 3.
- بزی، خدارحم؛ کیانی، اکبر؛ زارعی، یعقوب(1390)، بررسی ارتباط اسکان غیررسمی با افتراق مکانی در افزایش میزان جرم و امنیت اجتماعی شهر بوشهر، فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال 12، شماره 44.
- بوزان، باری(1378)، مردم، دولت‌ها و هراس، ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران: پژوهشکده مطالعات راهبردی.
- پورمحمدی، محمدرضا(1390)، برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری، تهران: سمت.
- پورموسوی، موسی؛ زنگنه شهرکی، سعید؛ احمی فرد، نرگس عبدی، ناصح(1390)، تأثیر بلندمرتبه‌سازی بر میزان جرایم شهری(مطالعه موردی: مناطق بیست‌دوگانه تهران)، فصلنامه پژوهش‌های جغرافیایی، شماره 77.
- تقوایی، علی‌اکبر؛ رفیعیان، مجتبی؛ رضوان، علی(1390)، تحلیل رابطه بین مؤلفه‌های کاربری زمین با کاهش جرایم و ناامنی شهری(مطالعه موردی: منطقه 17 شهرداری تهران)، فصلنامه پژوهش‌های جغرافیای انسانی، شماره 77.
- حاتمی‌نژاد، حسین؛ حاتمی‌نژاد، حجت؛ فارابی اصل، نیر؛ ثابت کوشکی‌نیا؛ فوادی، فاطمه(1390)، تحلیلی جغرافیایی پیرامون اثرگذاری کالبد مناطق شهری بر ایجاد جرم(نمونه موردی: سکونتگاه‌های غیررسمی مشهد)، فصلنامه علمی-پژوهشی برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال 2، شماره 7.
- حاجی‌پور، خلیلی(1385)، برنامه‌ریزی محله مینا؛ رویکردی کارآمد در ایجاد مدیریت شهری پایدار، نشریه هنرهای زیبا، شماره 26.
- حکمت‌نیا، حسن(1389)، برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهر بهاباد با استفاده از الگوی تحلیل SWOT، فصلنامه شهرهای ایرانی- اسلامی، شماره 2.
- ربیعی، علی(1382)، امنیت ملی؛ مفهومی در حال تکوین، اطلاعات سیاسی- اقتصادی، سال 18، شماره 197-198.

- رضویان، محمدتقی (1381)، برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری، انتشارات منشی.
- زنگی‌آبادی، علی؛ رحیمی نادر، حسین (1389)، تحلیل فضایی جرم در شهر کرج (با استفاده از GIS)، فصلنامه حقوق، مجله دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دوره 40، شماره 2.
- زیاری، کرامت‌الله (1387)، برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری، انتشارات دانشگاه یزد.
- ساروخانی، باقر؛ نویدنیا، منیژه (1385)، امنیت اجتماعی خانواده و محل سکونت در تهران، فصلنامه علمی پژوهشی رفاه اجتماعی، سال 6، شماره 22.
- سعیدنیا، احمد (1378)، کاربری زمین شهری، انتشارات سازمان شهرداری تهران.
- شیعه، اسماعیل (1377)، مقدمه‌ای بر مبانی برنامه‌ریزی شهری، تهران: سمت.
- صدیق سروستانی، رحمت‌الله (1385)، آسیب‌شناسی اجتماعی (جامعه‌شناسی انحرافات اجتماعی)، تهران: دانشگاه تهران.
- غرایق زندی، داود (1387)، چشم‌انداز امنیت انسانی در خاورمیانه سده بیست‌ویکم، فصلنامه مطالعات راهبردی، شماره 41.
- قصری، محمد؛ کلانتری، محسن؛ جباری، کاظم؛ قزلباش، سمیه (1390)، بررسی تأثیر نوع و میزان کاربری اراضی شهری در شکل‌گیری الگوهای فضایی بزهکاری (مطالعه موردی: جرایم مرتبط با موادمخدر در بخش مرکزی شهر تهران)، فصلنامه ژئوپلیتیک، سال 7، شماره 3.
- کلانتری، محسن (1380)، بررسی جغرافیایی جرم در شهر تهران، رساله دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه تهران.
- مهدیزاده، جواد (1379)، برنامه‌ریزی کاربری زمین از دیدگاه توسعه پایدار، نشریه جستارهای برنامه‌ریزی و طراحی شهری، مهندسین مشاور فرهنگ.
- میرکنتولی، جعفر؛ عبدی، امید (1390)، استفاده از الگوهای (GIS) در تحلیل مکانی نقاط داغ جرم شهری (نمونه موردی: شهر گرگان)، مجله جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای، شماره 17.
- نورمحمدی، حسن؛ ماسوری، حامد (1391)، بررسی عوامل اجتماعی اقتصادی مؤثر بر بزهکاری مددجویان کانون اصلاح و تربیت قزوین، ماهنامه اصلاح و تربیت، سال 11، شماره 133.
- وایت، رابرت (1391)، وضعیت پیشگیری از جرم، مدل‌ها، شیوه‌ها و ملاحظات سیاسی، ترجمه شهرداد دارابی و قادر زارع مهدوی، فصلنامه علمی-ترویجی مطالعات بین‌المللی پلیس، سال 2، شماره 11.
- Ackerman, William, 2004, a Assessing Spatial Pattern of Crime in Lima, Ohio, Cities jornal, Volume 21, Issue5.
- Bilgin, Pinar; Booth, Ken; Jones, Richard Wyn (1998). " Security Studies: The Next Stage? ", Inverno 98, N 48-2. Series pp. 131-157.
- Dunne, Tim and Nicholas J. Wheeler, (2004). "We the Peoples : Contending Discourses of Security in Human Rights Theory and Practice" International Relations, 18 (1):p 9° 23.

پژوهشنامه جغرافیای انتظامی (سال چهارم، شماره چهاردهم، تابستان 1395)

- Kilgour, John, (2009). "Social Security and the Public Sector", Compensation Benefits Review, 41(3): 34- 42.
- McCord, E. S., and Ratcliffe, J.H., 2009, Intensity Value Analysis and the Criminogenic Effects of Land use Features on Local Crime Patterns, Crime Patterns and Analysis Vol. 2, No. 1, p. 17.
- Meagan Elizabeth Cahill, 2004, Geographies of Urban Crime: An Intraurban Study of Crime in Nashville. TN, Portland, OR; and Tucson.
- National Crime Prevention Council, (2003); Crime Prevention Through Environmental Design Guidebook, Singapore.
- Paoline, Eugene A. III and William Terrill, (2007) "Police Education, Experience, and the Use of Force", Criminal Justice and Behavior, 34 (2): 179-196.
- Schneider, Cathy Lisa, (2008) "Police Power and Race Riots in Paris", Politics Society, 36 (1): 133-159.
- Turner. B. L & Meyer. W. B. (1994), Global land use and land-cover change: An overview, Cambridge University Press.

